

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Aleše Šťastného a soudců JUDr. Jany Jirmářové a Mgr. Martina Řezníčka ve právní věci žalobce: **J. J.**, nar. xxx, bytem xxx, zast. JUDr. Vladimírem Řičicou, advokátem v Praze 4, Voráčovská 14, proti žalované: **Česká republika – Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových**, se sídlem Praha 2, Rašínovo nábřeží 390/42, o náhradu škody, k odvolání obou účastníků proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 30.10.2013, č.j. 18C 130/2008-279,

t a k t o :

- I.** Rozsudek soudu I. stupně **se** ve vyhovujícím výroku I. o věci samé a v zamítavém výroku II. o věci samé **potvrzuje**.
- II.** Rozsudek soudu I. stupně **se** ve výroku III. o náhradě nákladů řízení **zrušuje** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací tomuto** soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění

Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 90.000,- Kč s vyčísleným zákonným úrokem z prodlení od 10.7.2008 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal na žalovaném zaplacení částky 48,299.760,- Kč s úrokem z prodlení od 10.1.2008 do zaplacení, a v části úroku z prodlení z částky 90.000,- Kč od 10.1.2008 do 9.7.2008 (výrok II.), a žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 63.706,50 Kč (výrok III.).

Žalobce se původně žalobou podanou u soudu I. stupně dne 9.7.2008 domáhal „v souvislosti s nesprávným úředním rozhodnutím a nesprávným úředním postupem“, ke kterým došlo v trestním řízení zahájeném usnesením ze dne 6.3.2006 o zahájení trestního stíhání pro trestní čin podplácení podle § 161 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákona, v rámci něhož byl ve vazbě od 11.3.2006 do 5.5.2006, a které bylo zastaveno usnesením Obvodního státního zástupce pro Prahu 1 ze dne 9.7.2007 s právní mocí dne 17.7.2007, ušlé mzdy ve výši 672.081,- Kč, náhrady škody za náklady právního zastoupení obhájcem ve výši 102.548,25 Kč, náhrady nemajetkové újmy ve výši 48,389.760,- Kč a náhrady škody ve výši 50,263.059,- Kč, která mu měla vzniknout jako vlastníku akcií obchodní společnosti Bioferm – Lihovar Kolín, a.s. (dále jen „společnost“) trestním stíháním (pokles výroby a zisku a vznik zbytečných nákladů).

Na základě rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12.1.2011, č.j. 69Co 582/2010-163 (jakož i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9.5.2012, č.j. 28Cdo 2300/2011-201, kterým bylo odmítnuto dovolání žalobce proti uvedenému rozsudku Městského soudu v Praze, a usnesení Ústavního soudu ze dne 13.8.2012, sp.zn. 4 ÚS 2743/12, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost žalobce proti uvedenému usnesení Nejvyššího soudu a rozsudku Městského soudu v Praze) bylo pravomocně skončeno řízení o nárocích žalobce na náhradu ušlé mzdy, nákladů právního zastoupení obhájcem a o nároku na náhradu škody jakožto akcionáře společnosti a předmětem řízení dále zůstal již jen uplatněný nárok na náhradu nemajetkové újmy. Předchozí zamítavý výrok rozsudku soudu I. stupně ze dne 31.3.2010, č.j. 18C 130/2008-119 o tomto nároku byl uvedeným rozsudkem Městského soudu v Praze zrušen (včetně závislého výroku o náhradě nákladů) a v tomto rozsahu byla věc vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení. Zdejší odvolací soud tehdy neshledal správným názor soudu I. stupně, že žalobci nepřísluší nárok na náhradu nemajetkové újmy kvůli tomu, že nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání (a i o vazbě) bylo vydáno před účinností zákona č. 160/2006 Sb., tj. před 27.4.2006, kterým byl novelizován zákon č. 82/1998 Sb., a to s odvoláním na přechodné ustanovení § 36 zákona č. 82/1998 Sb. Jednak § 36 zákona č. 82/1998 Sb. upravuje přechodné ustanovení pro samotný zákon č. 82/1998 Sb., nikoliv pro jeho novelu provedenou zákonem č. 160/2006 Sb., která do zákona vtělila úpravu nároku na náhradu nemajetkové újmy a která měla své přechodné ustanovení v článku II. Jednak nelze přehlédnout, že žalobci vznikl nárok na náhradu škody, a tedy i nemajetkové újmy až rozhodnutím o zastavení trestního stíhání, tedy po účinnosti zákona č. 160/2006 Sb. Žalobce tak má z obecného hlediska právo na náhradu nemajetkové újmy v dané věci. K obsahově shodnému závěru dospěl i Ústavní soud v rozhodnutí sp.zn. II. ÚS 1191/08 (zejména body 29. a 30. rozhodnutí, v němž dokonce Ústavní soud uvedl, že článkem II. zákona č. 160/2006 Sb., nemohou být znevýhodněny ty subjekty, kterým vznikla imateriální újma nezákonným rozhodnutím, před těmi, jimž vznikla imateriální újma nesprávným úředním postupem). Odvolací soud uložil soudu I. stupně, aby znovu projednal žalobcem uplatněný nárok na náhradu nemajetkové újmy, avšak aby nejprve vyzval žalobce, aby tento svůj nárok upřesnil,

tj. zda se domáhá nemajetkové újmy z důvodu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, případně i z důvodu nezákonného rozhodnutí o vazbě, případně z jiného důvodu a v jakém rozsahu, a to postupem podle § 43 o.s.ř.

Soud I. stupně posuzoval žalobcem uplatněný nárok na náhradu nemajetkové újmy jako nárok z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, neboť žalobce k výzvě soudu podle § 43 o.s.ř. takto uplatňovaný nárok na náhradu nemajetkové újmy upřesnil.

Soud I. stupně po provedeném dokazování vyšel ze zjištění, že žalobci bylo na základě usnesení ze dne 6.3.2006 sděleno obvinění pro podezření ze spáchání trestného činu podplácení podle § 161 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákona. Žalobce byl ve vazbě od 11.3.2006 do 5.5.2006. Trestní stíhání bylo pravomocně skončeno zastavením trestního stíhání dne 17.7.2007 (neboť skutek není trestným činem). Žalobce dne 9.1.2008 požádal žalovaného o náhradu škody včetně uplatněné nemajetkové újmy.

Soud I. stupně vycházel z toho, že trestní stíhání vždy představuje výrazný zásah do osobního života obviněného. V posuzované věci byl žalobce obviněn z trestného činu podplácení, tj. deliktu, který je společností vnímán „víc negativně“, nicméně větší míra společenského odsouzení a tím i intenzita a trvalost dopadu trestního stíhání do života obviněného je spojována s delikty proti tělesné integritě zdraví a životu. Soud tudíž v tomto ohledu zásah do osobnostní sféry žalobce nehodnotí jako výrazně vyšší. Tvrzená medializace trestní kauzy sama o sobě neznamená, že je zde zřejmá příčinná souvislost mezi zahájením trestního stíhání na straně jedné a jeho interpretací v médiích na straně druhé. Sám žalobce namítal, že média zkreslovala informace a jeho kauzu spojovala s jinými závažnějšími kauzami. To však neznamená, že orgány činné v trestním řízení, resp. stát nese odpovědnost za případné nepravdivé informace, které měla média zveřejnit. Soud při hodnocení závažnosti vzniklé nemajetkové újmy a při určení výše peněžitého zadostiučinění (když kompenzace vzniklé nemajetkové újmy pouhým konstatováním porušení práva je v dané věci nedostačující) přihlédl k délce posuzovaného řízení (rok a čtyři měsíce), kterou nelze hodnotit jako nepřiměřenou. Při určení výše peněžitého zadostiučinění vyšel ze základní částky 100.000,- Kč, kterou považuje za přiměřenou satisfakci vzhledem k okolnostem případu. Žalobce přes výzvu soudu podle § 118a o.s.ř. neprokázal skutečnosti, které by odůvodnily přiznání náhrady nemajetkové újmy ve výši jím uplatňované. Žalobce v obecných rysech popsal trauma, které mu trestní stíhání mělo způsobit s tím, že dopady vlivu tohoto trestního stíhání se projeví v rodinném, společenském i pracovním životě. Žalobce nicméně na druhé straně zdůraznil, že hlavní podíl na celkových dopadech trestního stíhání na jeho život měla medializace uvedené věci a její zkreslování v médiích. Negativní zásah do oblasti pracovních vztahů odůvodňoval žalobce (v rámci své účastnické výpovědi) pouze v obecné rovině, avšak neupřesnil, v jakém konkrétním směru mělo trestní stíhání jeho život v této oblasti ovlivnit. Vliv posuzované trestní věci na zhoršení zdravotního stavu žalobce je pak třeba vnímat i v širších souvislostech, neboť z lékařské zprávy MUDr. Šmejkalové vyplynulo, že žalobce je v péči interní a endokrinologické ambulance již od roku 2004 pro závažná metabolická onemocnění, přičemž lékařka vyslovila pouhý předpoklad, že zhoršení zdravotního stavu je pravděpodobné v souvislosti s krizovou situací v roce 2006. I zde je nutno odlišit vliv samotného trestního stíhání a případné dopady medializace žalobcovy trestní kauzy. Sexuální disfunkce, která měla být způsobena u žalobce podle závěrů MUDr. Uzla dvouměsíčním pobytem ve vazbě, je dostatečně kompenzována přiznaným peněžitým zadostiučiněním za vzniklou nemajetkovou újmu a žalobce netvrdil ani neprokazoval, že by uvedené potíže měly setrvávající či dokonce nezvratný charakter. Soud pak s ohledem na délku řízení přistoupil ke

snížení celkové částky o 10%, neboť relativně krátká doba trvání trestního řízení výrazně snižuje celkový dopad v trestní věci na život žalobce. Soud proto stanovil, že přiměřenou částkou, která je způsobilá kompenzovat žalobci vzniklou nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním je částka 90.000,- Kč, a proto žalovanému uložil povinnost uhradit tuto částku spolu se zákonným příslušenstvím počínaje uplynutím 6 měsíců od podání žádosti, tj. od 10.7.2008 (§ 15 zákona č. 82/1998 Sb.). Jinak žalobu na náhradu nemajetkové újmy jako nedůvodnou zamítl. Soud I. stupně vysvětlil, že provedl dokazování i dalšími listinnými důkazy, které se však vztahují k obchodní činnosti společnosti, a žalobce neosvětlil, jaký konkrétní vliv měly mít obchodní aktivity na život žalobce v návaznosti na předmětné trestní stíhání, a proto z nich žádné skutkové závěry ve vztahu k žalobcem uplatněnému nároku na náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestné stíhání nečinil. Soud také zamítl návrhy žalobce na doplnění dokazování výsledkem svědků, neboť svědci měli vypovídat ke způsobu, jakým měla být trestní věc prezentována v médiích, a proto soud neshledal důvodnost provedení takových důkazů. Povinnost k náhradě nákladů řízení uložil žalovanému podle výsledku řízení (§ 142 odst. 2, 3 o.s.ř.) a vycházel při stanovení odměny advokáta z tarifní hodnoty 90.000,- Kč.

Proti tomuto rozsudku podali oba účastníci včas odvolání.

Žalobce odvoláním napadl zamítavý výrok II. o věci samé (a závislý výrok o náhradě nákladů řízení III.). Uvedl, že ve své žalobě, kterou opakovaně k výzvě soudu doplňoval a konkretizoval, uplatňoval nárok na náhradu nemajetkové újmy, který mu vznikl v důsledku nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, vedení trestního stíhání a výkonem vazby, a zdůraznil, že podle jeho názoru nezákonné trestní stíhání trvalo nepřiměřenou dobu. Výši nemajetkové újmy uplatnil dne 9.1.2008 u žalovaného z důvodu nezákonného trestního stíhání s tím, že pod bodem 4 žádosti je vyčíslena jak požadovaná částka, tak konstrukce, jakým způsobem k výpočtu této částky dospěl (desetinásobek měsíčního příjmu ve výši 302.436,- Kč, vynásobeno 16 měsíci trvání nezákonného trestního stíhání), a na tuto skutečnost poukázal i ve svém podání ze dne 28.1.2013. Žalobce uplatňuje nemajetkovou újmu a) za nezákonné zahájení a vedení trestního stíhání ve výši 41,131.296,- Kč a b) za nezákonné rozhodnutí o vykonání vazby ve výši 7,258.464,- Kč. Požadovaná výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu je propočtena tak, že měsíční částka za nezákonné trestní stíhání činí 3,024.360,- Kč a za nezákonnou vazbu žalobce tuto částku zvyšuje o 20%. Trestní stíhání bylo od počátku zcela nezákonné a veškeré další úkony jsou nicotné. V případě správného hodnocení důkazů a podkladů získaných při provádění šetření by k zahájení trestního stíhání nedošlo, neboť jednání žalobce nikdy nebylo v rozporu se zákonem a vždy se jednalo o obchodní a občanskoprávní vztahy, které byly naprosto korektní, průhledné a snadno ověřitelné orgány činnými v trestním řízení, aniž by muselo dojít k zahájení trestního stíhání žalobce. Nezákonné vzetí do vazby představovalo mimořádně intenzivní zásah do života žalobce. Žalobcem požadovaná újma je v příčinné souvislosti s uvedeným jednáním. Nezákonné omezení osobní svobody žalobce se závažně dotklo jeho cti a dobré pověsti a promítlo se i do rodinných, profesních a společenských vztahů. Nezákonné zahájení trestního stíhání a trvání vazby působí nezvratnou morální škodu, která se projevila v rodinném, společenském i profesním životě. Mnozí obchodní partneři přestali důvěřovat korektnímu chování firmy, jejímž byl žalobce významným představitelem, a zejména jeho osoba pro ně byla zárukou zcela čistých a průhledných obchodních vztahů. Po zahájení trestního stíhání a vzetí do vazby bylo požadováno jeho odstoupení ze statutárních orgánů, neboť se stal nedůvěryhodnou osobou, která je trestně stíhána. Důvěra v žalobce byla narušena i pro bankovní ústav. Tuto důvěru se již nepodařilo obnovit. V důsledku nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, protiprávním vzetím do vazby

a průběhem celého trestního řízení došlo rovněž k podstatnému zhoršení zdravotního stavu žalobce. Těžký dopad na žalobce měla také mediální prezentace trestního stíhání. Neprovedením navržených důkazů soud zbavil žalobce možnosti ukázat, že orgány státu měly od samého počátku nezákonného trestního stíhání eminentní zájem na poškození dobré pověsti žalobce v očích občanů i profesionální pověsti žalobce v oboru lihovarnictví, v obchodních a bankovních kruzích. Soud I. stupně pominul kritéria, která mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy nezákonnou vazbou a nezákonným trestním stíháním, a proto ani nemohl vyhovět těmto kritériím a z jimi vytčeného úhlu se nezabýval formou a výší přiměřeného zadostiučinění. Odůvodnění rozsudku soudu I. stupně ohledně úvah o výší přiměřeného zadostiučinění je zcela povrchní. Žalobce si je vědom judikatury Nejvyššího soudu, která se vztahuje k výši přiznaného zadostiučinění, která by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Žalobce však má za to, že v jeho případě jde o mimořádný a bezprecedentní zásah. Nezákonné trestní stíhání žalobce bylo zneužito v politické sféře, mimo jiné v tzv. Kubiceho zprávě, kde je tento případ uváděn jako příklad korupce, ačkoliv se později ukázal opak. Takzvaná kauza „biolíh“ byla dokonce spojována s jinými závažnými případy, jako vražda podnikatele Mrázka a podezření ze závažné majetkové a násilné kriminality Krejčíře. Jméno žalobce bylo zveřejňováno v médiích. Soud tyto skutečnosti podcenil tak, jako bagatelizuje zdravotní následky a postižení. Navrhl, aby byl rozsudek soudu I. stupně v napadeném zamítavém výroku o věci samé změněn tak, že i v tomto rozsahu bude žalobě vyhověno.

Žalovaný odvoláním napadl vyhovující výrok I. o věci samé a závislý výrok III. o náhradě nákladů řízení. Žalobce při upřesnění žaloby výslovně uvedl, že zadostiučinění za vazbu nepožaduje. Při hodnocení kritérií, která jsou pro posouzení existence a výše nároku případné nemajetkové újmy důležitá, zejména s ohledem na trvání trestního řízení (rok a čtyři měsíce), se jeví přiznané zadostiučinění jako nepřiměřeně vysoké. Trestní stíhání bylo vedeno za trestný čin podplácení, jehož stupeň dopadu do osobnostní sféry žalobce není hodnocen tak, jako například trestné činy násilné povahy. Medializace v daném případě byla sice masivní, ale jak soud I. stupně obšírně rozvedl, nelze z tohoto titulu činit odpovědný stát, nýbrž samotná média. Navrhl, aby byl rozsudek soudu I. stupně v napadeném vyhovujícím výroku I. o věci samé změněn tak, že i v tomto rozsahu bude žaloba zamítnuta.

Žalobce v doplnění svého odvolání a ve vyjádření k odvolání žalovaného dále uvedl, že tvrzení, že výslovně nepožadoval zadostiučinění za vazbu, je v rozporu se skutečností. V řadě písemných podání a doplnění žaloby opakovaně zdůraznil, že usnesení o zahájení trestního stíhání bylo nezákonné s tím, že veškerá rozhodnutí v této věci je nutno považovat za nicotná, neboť nebyla vydána v souladu se zákonem, což se týká i rozhodnutí o vzetí do vazby. Jeho stanovisko provází všechna podání a konečně i podané odvolání, v němž žalobce konkrétně vyčísluje a uplatňuje nemajetkovou újmu za nezákonné zahájení a vedení trestního stíhání a za nezákonné rozhodnutí o vazbě. Doplnil, že je zcela otřesen úvahami orgánů státu, z kterých lze vyvodit, že podplácení, respektive korupce je sice negativním jevem, avšak nejde o natolik závažnou skutečnost, která by mohla nezákonně obviněného z takového trestného činu výrazně poškodit. Specifickým názorem je rovněž tvrzení ministerstva spravedlnosti, že již zastavení trestního stíhání je dostatečnou satisfakcí.

Odvolací soud projednal odvolání a rozhodl o něm podle ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31.12.2013 (dále jen „o.s.ř.“), neboť řízení bylo zahájeno před 1.1.2014 (článek II. bod druhý zákona č. 293/2013 Sb.).

Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaných odvolání napadený rozsudek soudu I. stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 věta první, § 212a odst. 1, 3, 5 o.s.ř.), a neshledal odvolání důvodnými.

Předně je třeba uvést k námitce žalobce, že uplatňuje nemajetkovou újmu i z titulu nezákonného rozhodnutí o vazbě, že žalobce takový nárok v průběhu dosavadního řízení neuplatňoval. Soud I. stupně v intencích závěrů rozsudku odvolacího soudu ze dne 12.1.2011, č.j. 69Co 582/2010-163 (kterým byl mimo jiné zrušen rozsudek soudu I. stupně ze dne 31.3.2010, č.j. 18C 130/2008-119 ve výroku II. ohledně částky 48,389.760,- Kč s příslušenstvím – nárok na náhradu nemajetkové újmy), vyzval žalobce, aby upřesnil žalobní nárok ohledně požadované imateriální újmy při ústním jednání dne 29.11.2012, zda se domáhá nemajetkové újmy v souvislosti s nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání, případně v souvislosti s nezákonným rozhodnutím o vazbě, případně z jiného důvodu a v jakém rozsahu. Žalobce na výzvu reagoval podáním z 28.1.2013, v němž odkázal na uplatnění nároku u Ministerstva spravedlnosti žádostí o odškodnění ze dne 9.1.2008 a citoval pasáž z této žádosti o uplatnění imateriální újmy, kde však mezi jednotlivými (možnými) nároky na náhradu imateriální újmy nijak nerozlišoval. Při ústním jednání dne 29.4.2013 na opětovnou výzvu soudu I. stupně pak výslovně upřesnil, že se náhrady imateriální újmy domáhá z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání. Z jiného důvodu (z jiného titulu) nárok na náhradu imateriální újmy tedy neuplatňoval.

Soud I. stupně se proto správně zabýval uplatněným nárokem žalobce na náhradu imateriální újmy jen z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, když byl v tomto směru vázán žalobou (§ 153 odst. 2 o.s.ř.).

Jestliže žalobce začal až v tomto odvolacím řízení uplatňovat vedle nároku na náhradu imateriální újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání i nárok na náhradu imateriální újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o vazbě, pak v odvolacím řízení uplatňuje nový nárok, který dosud neuplatňoval a který v odvolacím řízení uplatňovat nemůže; připuštění změny žaloby by znamenalo, že odvolací soud by jednal a rozhodoval o novém nároku jako soud I. stupně (§ 216 odst. 2 o.s.ř.). Odvolací soud proto změnu žaloby v tomto směru nepřipustil (§ 95, § 211 o.s.ř.).

Odvolací soud již v předchozím svém rozsudku ze dne 12.1.2011, č.j. 69Co 582/2010-163 zaujal názor, že základ žalobního nároku žalobce na náhradu imateriální újmy za nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání je dán, neboť vznik nároku je založen na principu, podle kterého osoba, proti které bylo trestní stíhání zastaveno, má zásadně právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání. Zastavení trestního stíhání má stejné důsledky jako zrušení nezákonného rozhodnutí podle § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (dále jen „zákon“). V řízení nevystaly žádné poznatky o tom (a žalovaný to ani nenamítá), že by si žalobce trestní stíhání zavinil sám (§ 12 odst. 1 písm. a/ zákona).

Bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím způsobena škoda, poskytuje se též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu (§ 31a odst. 1 zákona). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (§ 31a odst. 2 zákona).

Žalobci vznikl nárok na náhradu imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání až okamžikem právní moci rozhodnutí o zastavení trestního stíhání (17.7.2007), tedy po účinnosti zákona č. 160/2006 Sb. (27.4.2006), kterým byl novelizován zákon. Již Ústavní soud v rozhodnutí sp.zn. II. ÚS 1191/08 (zejména body 29. a 30. rozhodnutí) uzavřel, že článkem II. zákona č. 160/2006 Sb. (podle něhož odpovědnost podle tohoto zákona za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí a § 22 odst. 1 věty druhé a třetí zákona č. 82/1998 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se vztahuje také na nemajetkovou újmu vzniklou přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pokud nebyl nárok na náhradu této újmy promlčen; v případě, že poškozený podal před nabytím účinnosti tohoto zákona k Evropskému soudu pro lidská práva z tohoto titulu v dané věci včasnou stížnost, o které tento soud dosud nevydal konečné rozhodnutí, dojde k promlčení nároku na náhradu nemajetkové újmy za jeden rok ode dne účinnosti tohoto zákona) nemohou být znevýhodněny ty subjekty, kterým vznikla imateriální újma nezákonným rozhodnutím, před těmi, jimž vznikla imateriální újma nesprávným úředním postupem.

Nárok žalobce na náhradu imateriální újmy za nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání není promlčen, neboť byl žalobcem včas uplatněn u Ministerstva spravedlnosti.

Soud I. stupně provedl potřebné důkazy, z nichž správně zjistil skutkový stav věci, a věc posoudil odpovídajícím způsobem i po právní stránce. Odvolací soud se ztotožňuje s tím, proč soud I. stupně další důkazy pro nadbytečnost neprováděl a že z listinných důkazů vztahujících se k obchodní činnosti obchodní společnosti, i když je provedl, nezjistil žádné významné skutečnosti pro rozhodnutí o žalobcem uplatněném nároku na náhradu imateriální újmy za nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání.

Nejvyšší soud již ve svém rozsudku ze dne 27.6.2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011 uvedl, že v případě § 31a odst. 2 zákona jde o normu s relativně neurčitou hypotézou, vyžadující, aby soud (případně již i příslušný orgán v rámci předběžného projednání nároku) s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti každého individuálního případu sám vymezil okolnosti významné pro určení výše náhrady. Ustanovení § 31a zákona hovoří pouze o tom, že zadostiučinění musí být přiměřené, samotné určení výše však ponechává na volném uvážení soudu (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2011, sp.zn. 30Cdo 1684/2010). Kriteria, která pravidelně mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy jsou v případech zahájení trestního stíhání (řízení), které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, následující: 1) povaha trestní věci; pod tímto kritériem se má na mysli zejména závažnost trestného činu kladeného poškozené osobě za vinu, neboť ta zpravidla přímo úměrně zvyšuje intenzitu, s jakou osoba poškozená konkrétní trestní stíhání (řízení) proti ní vedené negativně vnímá; 2) délka trestního řízení; toto kritérium zohledňuje zejména to, po jak dlouhou dobu zásah do osobnostních složek jednotlivce v důsledku proti němu vedenému trestnímu řízení trval; 3) následky způsobené v trestním řízení v osobnostní sféře poškozené osoby. Vedle toho je třeba při stanovení formy a výše zadostiučinění přihlídnout k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Soud I. stupně v projednávané věci správně dovodil, že žalobci by se mělo dostat finanční satisfakce, když pouhé konstatování porušení práva není dostatečné.

Soud I. stupně stanovil finanční zadostiučinění s ohledem na specifické okolnosti konkrétního případu v projednávané věci a vzal v úvahu kritéria, která mají vliv na rozsah způsobené újmy a posoudil naplnění těchto kritérií v dané konkrétní věci. Úvahám soudu I. stupně nelze ničeho vytknout a odvolací soud shledává soudem I. stupně stanovené odškodnění imateriální újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání přiměřeným a na odůvodnění rozsudku soudu I. stupně v tomto směru pro stručnost odkazuje.

Odvolací soud v této souvislosti navíc poukazuje také na to, že obecně trestní stíhání vždy (pro každého člověka) představuje výrazný zásah do osobního života obviněného (obžalovaného). Tak je tomu i v daném případě, avšak intenzita zásahu do osobního života není ničím mimořádná, ani v oblasti pracovní, jak tvrdí žalobce. Pracovní život žalobce byl ovlivněn po dobu trvání trestního stíhání, kdy žalobce odstoupil z funkcí v orgánech obchodní společnosti B[redacted]m – L[redacted]r K[redacted]n, a.s. Avšak jak plyne z listiny z 27.6.2013 vydané touto společností, která je obsahem spisu, byl do funkce zvolen zpět 27.6.2007, tj. ještě před pravomocným skončením trestního stíhání. Z toho lze soudit, že žádný mimořádný zásah do důvěry v žalobce se po pracovní stránce ani v podnikatelských kruzích nekonal.

Jak také konstatoval státní zástupce v usnesení o zastavení trestního stíhání, v době zahájení trestního stíhání zejména po vyhodnocení prvotních shromážděných důkazů a poznatků byla dána zákonná vyšší míra podezření k postupu podle § 160 odst. 1 trestního řádu, neboť k předání 15,000.000,- Kč na cizí účet (dcery spoluobviněného V[redacted]) skutečně došlo (žalobce sám vypověděl, že měl zajistit kontakty k uzavření odběratelských smluv na odbyt produkce bioethanolu a obviněný V[redacted] za zprostředkování požadoval půjčku 15,000.000,- Kč na své obchody s pozemky, a proto mu byla půjčka na základě písemné smlouvy firmou B[redacted]m – L[redacted]r K[redacted]n, a.s., za niž jednal žalobce a další spoluobviněný P[redacted], poskytnuta), byly zajištěny určité vládní materiály týkající se bioethanolu při domovních prohlídkách a prohlídkách jiných prostor obviněných, byly zaznamenány náznaky o předání dalších částek mezi obviněnými a kontakty na státními úředníky v rámci odposlechů, osobní záznamy obviněného V[redacted] atd. Až po rozsáhlém vyšetřování a po vyhodnocení všech důkazů a okolností případu bylo možné dojít k závěru, že jednání obviněných nelze kvalifikovat jako trestné činy. Z uvedeného vyplývá, že trestní stíhání nebylo zahájeno s cílem poškodit žalobce, jak žalobce tvrdí, a bez důvodného podezření. Ani okolnosti zahájení trestního stíhání nesvědčí závěru o mimořádném zásahu do osobní sféry žalovaného, které by měly vést k žalobcem požadovanému extrémně mimořádnému odškodnění imateriální újmy za nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání.

Odvolací soud proto z těchto důvodů potvrdil rozsudek soudu I. stupně ve výrocích I. a II. o věci samé podle § 219 o.s.ř. jako věcně správný.

Soud I. stupně při rozhodování o náhradě nákladů řízení vycházel z toho, že výše přiznaného plnění závisela na úvaze soudu, a proto při určení výše nákladů řízení vzal za základ odměny částku, kterou žalobci v napadeném rozsudku přiznal. Soud I. stupně však přehlédl, že předmětem řízení byly i jiné nároky než nárok na náhradu imateriální újmy za nezákonné rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, a s těmito jinými nároky se v rámci rozhodnutí o náhradě nákladů řízení nijak nevypořádal. Rozhodnutí soudu I. stupně o náhradě nákladů řízení je tak nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

Odvolací soud proto zrušil rozsudek soudu I. stupně ve výroku III. o náhradě nákladů řízení podle § 219 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a podle § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř. vrátil věc v tomto rozsahu soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné.

Proti tomuto rozsudku lze do dvou měsíců od jeho doručení podat dovolání k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu I. stupně. Přípustnost dovolání je oprávněn posoudit dovolací soud.

V Praze dne 25. června 2014

JUDr. Aleš Šťastný, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Bc. T■■■■ N■■■